

Expunere de motive

în vederea declarării oraşului Dragomireşti, Maramureş,

„ORAŞ MARTIR”

în lupta anticomunistă

Oraşul Dragomireşti este situat în depresiunea Maramureşului, la poalele Muntelui Țibleş, între cursurile râurilor Iza și Baicu. În Maramureşul istoric au fost mai multe centre de rezistență armată anticomunistă care, vreme de aproape un deceniu, s-au opus instaurării jugului sovietic, înscriindu-se în mișcarea națională de rezistență armată anticomunistă din munți. Între cele mai importante grupuri amintim ”Grupul Popșa de la Ieud, Grupul Vișovan de la Sighet, Grupul Pop-Oniga de la Lăpușul Românesc”. La Dragomireşti au activat trei grupuri de luptători conduse de Ion Ilban, Minica Ștefan, Zubașcu Ion dar și un luptător solitar Pașca Gheorghe.

Astfel, la mijlocul secolului XX, se remarcă la Dragomireşti o puternică rezistență anticomunistă, formându-se un grup din 40 de persoane, avându-l în frunte pe Ion Ilban – Crâșmarul. În anul 1949 grupul a fost descoperit de organele de securitate. Cum grupul nu a putut fi anihilat, pentru a se răzbuna, organele de represiune au tăbărât asupra localității Dragomireşti arestând peste 150 de persoane din familiile și rudele plugarilor. Cei mai mulți dintre fugari au fost condamnați la ani mulțiși grei de închisoare. Vasile Ofrim Motrea, luptător în cadrul grupului, (care a făcut 17 ani închisoare) relatează: „Am fost descoperiți în primăvara anului 1949, la moara lui Dumitru Petrovan. Eu aveam pe atunci 21 ani. Am fost descoperiți și încercuiți de securitate. Cu noi era și Ion Popșa, dar am scăpat din încercuire cu toții. (Moara fiind la marginea satului, pe râul Baicu, avea în spate șesul cultivat cu porumb, pe unde au putut fugi.) După aceasta, timp de o săptămână, au avut loc în comună multe arestări: veneau noaptea cu dubele negre și luau oamenii. Noi, cei șapte, am fugit pe păduri din fața urmăritorilor și ne-am ascuns în pădurile din Munții Țibleşului!”.

În continuare enumerăm pe cei care au murit sau au fost condamnați din grupul de rezistență anticomunistă din Dragomireşti. (sursa: Elisabeta Faiciuc, Dragomireşti – între tradiție și modernism, ed. a II-a, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2008, pag. 46-64, Arhiva CNSAS, mărturii ale urmașilor).

1.Ardelean Dumitru, n. 1916, colaborator al grupului de fugari pe Baicu căruia, încă din aprilie 1949 le ducea alimente din sat. Condamnat la 5 ani închisoare de Tribunalul Militar Cluj, iar prin sentința 152/02.04.1959 a Tribunalului Militar Timiș a fost din nou condamnat pentru ascultarea de posturi străine și susținere teoretică a contrarevoluției.

2.Ardelean Ion, țăran condamnat politic la 5 ani închisoare și confiscarea averii prin sentința 141/1950 a Tribunalului Militar Cluj, pedeapsă executată la Valea Neagră (canal) împreună cu Petrovan Dumitru, Țicală Vasile.

3.Bogdan Ion, n.1931, elev (de 19 ani în momentul condamnării) la liceul Dragoș Vodă din Sighet. Prin sentința 139/1950 emisă de Tribunalul Militar Cluj a primit 4 ani închisoare pentru crime de uneltire contra ordinii sociale. În 1958 este din nou arestat și condamnat la 10 ani închisoare pentru „ascultarea unor posturi de radio imperialiste, comentarea măsurilor luate de partid și susținerea teoretică a mișcărilor contrarevoluționare din Ungaria” Pedeapsa a executat-o la Timișoara, Satu-Mare, Oradea, Aiud, în Marea Insulă a Brăilei. A fost eliberat prin Decretul 411/1964 (după 6 ani de detenție). Așadar, a fost condamnat în total la 14 ani închisoare din care a executat 10 ani.

4.Chiș Ion, țăran de 21 de ani, a fost condamnat la 5 ani închisoare prin sentința 141/1950 a Tribunalului Militar Cluj.

5.Chiș Ion, student la Teologie Ortodoxă a executat și el ani grei de închisoare.

6.Florea Ion, țăran condamnat la închisoare și confiscarea averii.

7.Florea Dumitru, tânăr țăran, arestat în 1950 pentru că le-a dus mâncare fugarilor de pe Izvor.

8.Giurgi Gavrilă, țăran condamnat la 1 an și 6 luni închisoare și confiscarea averii, învinuit fiind că la el au dormit frații Popșa.

9.Hotico Petre, grefier la Judecătoria Dragomirești, chiriaș la Ilban Șt. Ion, fost prizonier în URSS, a fost condamnat la 1 an și 6 luni închisoare corecțională și confiscarea unor bunuri.

10.Ilban Ion, țăran condamnat la 1 an închisoare prin sentința 191/1951. A fost arestat în 1950 și eliberat în 1954, închisori Cluj, Gherla, Canal.

11.Ilban Ion, elev de 18 ani la liceul Dragoș Vodă din Sighet, arestat la 29 august 1948 cu tot grupul „Aurel Vișovan” organizați în „Frăția de cruce”.

12. Ilban Șt. Ion (Crâșmaru, singurul comerciant român din sat), șeful Gărzii Albe. A fost arestat în data de 02.10.1950 și condamnat prin mai multe sentințe la 10 ani temniță grea, 8 ani degradare civică, confiscarea averii și 4000 amendă corecțională pentru: uneltire împotriva ordinii sociale, deținere ilegală de arme, învinuit fiind de colaborare cu organizația „Mănunchiul legionar” condusă de frații Popșa și de găzduirea unor întruniri ale membrilor acesteia din Dragomirești.

13. Ionescu (Ilban) Maria (fiica Crâșmarului), învățătoare, arestată și condamnată la 1 an și 6 luni închisoare corecțională și confiscarea averii pentru fapte de uneltire împotriva ordinii sociale, învinuită fiind că a cunoscut activitatea lui Ion Popșa și nu a denunțat-o.

14. Ionescu Ion, (ginerele lui Crâșmaru), ofițer activ cu domiciliul în Sighet. A fost condamnat la 3 ani închisoare corecțională, 1 an interdicție corecțională, confiscarea averii și 2000 lei amendă corecțională pentru uneltire contra ordinii sociale, învinuit fiind că a luat contact (cât timp se afla în vizită la socrul său) cu Popșa, care i-a cerut armament, muniții și livrete. Ofițerul nu a trecut la faptă, dar nici nu i-a denunțat.

15. Iusco Dumitru, țăran, considerat chiabur, condamnat la 5 ani închisoare și confiscarea averii, învinuit fiind de uneltire contra ordinii sociale, încă din aprilie 1949 de când le trimitea alimente fugarilor de pe Izvor, prin acuzatul Ardelean Dumitru.

16. Iusco Gavrilă, medic în localitate, arestat în 1950 și condamnat la 3 ani închisoare și confiscarea averii, învinuit fiind că a tratat un bolnav fugit cu grupul lui Ilban Șt. Ion.

17. Iusco Ilie, avocat, arestat în 1953 și eliberat în 1954 din închisoarea de la Cluj.

18. Mariș Filimon, țăran condamnat la un an și jumătate închisoare și la confiscarea averii.

19. Mariș Ștefan, țăran condamnat la un an și jumătate închisoare și la confiscarea averii.

20. Minică Ștefan, elev fiind la liceul Dragoș Vodă din Sighet a constituit un nucleu de rezistență anticomunistă „Tânărul cuib” din care mai făceau parte încă 8 tineri din alte localități. Împreună cu tinerii din Dragomirești, organizați în vacanța de vară din 1948, țineau legătura cu grupul celor fugiți în munți (conduși de frații Popșa) pe care îi cunoștea încă din 1947. A fost arestat în 1949 și eliberat în anul

1954. În anul 1959 este arestat din nou și condamnat la 15 ani închisoare pentru uneltire contra ordinii sociale. Astfel, Minică Ștefan a executat 9 ani de închisoare pe motive politice.

21. Neț Ion, țăran condamnat la un an și jumătate închisoare și confiscarea averii.

22. Ofrim Vasile, țăran de 21 ani, a fost condamnat la un an și jumătate închisoare. A fost arestat de regimul comunist de 23 de ori și condamnat la 17 ani închisoare din care a executat 5 ani.

23. ††† Pașca Gheorghe a fost un luptător solitar care deși era într-o strânsă relație cu mișcarea anticomunistă de la Dragomirești a acționat independent ca un justițiar împotriva abuzurilor puterii comuniste vreme de aproape un deceniu până la uciderea sa de către trupele de securitate la 5 februarie 1956

24. Petrovan Dumitru, țăran, considerat chiabur condamnat la 5 ani închisoare și confiscarea averii, ca opozant al noului regim, în casa lui fiind descoperite întâlniri ale grupului condus de Popșa. Soția lui, Gafia cu fetița de 6 ani, Ileana, au fost torturate în beciurile Securității până la prinderea lui.

25. Petrovan Ion, fiul lui Dumitru, elev la liceul „Dragoș Vodă” condamnat și el ca tatăl, dar la un an și 8 luni închisoare, învinuit că ține legături cu părintele său căruia îi ducea mâncare.

26. Pitic Vasile, făcea parte din micul grup de elevi anticomuniști format în vara anului 1948, în casa căruia la Anul Nou 1949 a avut loc o întâlnire legionară cu Vlad Aurel, Ofrim Vasile, Minică Ștefan și Bogdan Ion. A fost condamnat la 4 ani închisoare corecțională, pedeapsă executată la Gherla în perioada 1949-1953, fiind învinuit de participare la întruniri pentru uneltire contra ordinii sociale. Apoi, în anul 1959 este condamnat la 5 ani închisoare pentru uneltire contra ordinii sociale, susținere teoretică a evenimentelor contrarevoluționare din Ungaria și pentru ascultarea de posturi străine.

27. Plohod Gheorghe, țăran condamnat la 8 luni închisoare pentru că le-a dat mâncare fugarilor din pădurile de la poalele munților Țibleș.

28. Pop Nița, tânără țărană, chinuită și condamnată la un an și șase luni închisoare pentru că le-a dat mâncare luptătorilor anticomuniști din pădurile de la poalele munților Țibleș. A executat 9 luni de închisoare la Oradea și Sighet fiind umilită într-o manieră animalică în perioada de cercetare datorită faptului că nu a „turnat” pe nimeni.

29. Rubel Ianoș, comerciant condamnat la 5 ani închisoare pentru uneltire contra ordinii sociale cu organizația lui Popșa.

30. Șimon Ion s-a alăturat grupului având o pușcă cu care a dezertat din armată. A fost condamnat de Tribunalul Militar Cluj.

31. Sitar Gheorghe, dezertor din armată, condamnat politic de Tribunalul Militar Cluj.

32. Țicală Ilie, învățător și director al Școlii din Săcel, a fost arestat și condamnat la 2 ani și 11 luni închisoare corecțională, învinuit fiind de activitate organizată contra ordinii sociale, de ascultarea unor posturi de radio imperialiste și că era împotriva legilor statului.

33. ††† Țicală Vasile, țaran condamnat politic la 6 ani închisoare corecțională și confiscarea averii. A murit la 38 de ani, accidentat la Canal, colonia de muncă din Valea Neagră.

34. Țicală Vasile, țaran dulgher și pădurar, condamnat la 6 ani temniță grea și confiscarea averii pentru uneltire contra ordinii sociale și pentru deținere ilegală de arme și muniție

35. Vlad Ion, țaran dezertor din armată, fugar în Munții Țibleșului, condamnat politic prin sentința Tribunalului Militar Cluj.

36. Zubașcu Ilie, țaran agricultor, membru al organizației „Mănunchiul legionar”, fugar în Munții Țibleșului.

37. Zubașcu Ion, țaran tânăr de 22 de ani, șeful grupului de tineri anticomuniști, organizați în vara anului 1948, și membru al grupului Baicu, condamnat politic la 6 ani temniță grea, executați la Canal.

38. ††† Zubașcu Ilie, fratele lui Ion, țaran fugar un an și jumătate prin pădurile munților Țibleș, torturat în beciurile Securității din Sighet și care a murit în anul 1950 nerezistând la șocul electric din timpul anchetelor. Decesul acestuia a fost anunțat familiei abia după 12 ani. Presiunile făcute de securitate asupra familiei sale au fost inimaginabile, în beciurile securității fiind aruncată soția lui Maria și cei doi copii Ioan de trei ani și Ileana de șapte luni.

39. Vlad Gheorghe, medic fără licență la Săcel, a fost arestat și învinuit de uneltire împotriva securității statului, ascunzându-i pe unii opozanți ai regimului pe șantierul Salva-Vișeu. A fost condamnat la 4 ani închisoare și a executat 5 ani la Aiud.

40.††† Vlad Vasile, fratele lui Gheorghe, a fost arestat și condamnat la moarte în Procesul parașutiștilor și executat prin împușcare , la Jilava în 31 octombrie 1953 pentru încercare de răsturnare a ordinii politice a statului.

41.Vlad Mihai, tot din aceeași familie, frate fiind cu Gheorghe și Vasile, a fost condamnat la 4 ani închisoare pentru că i-a dus pachet cu mâncare la București fratelui Vasile care locuia cu alți legionari. A fost eliberat printr-un decret de grațiere aplicat pedepselor mai mici.

42.Vlad Aurel, a făcut parte dintr-un grup legionar din Dragomirești, constituit la îndemnul fraților Popșa. A fost arestat și condamnat la 6 ani temniță grea, 5 ani degradare civică și confiscarea averii pentru crima de uneltire contra ordinii sociale.

Pe lângă cei omorâți sau cei umiliți în închisori de regimul comunist au avut la fel de mult de suferit și cei rămași acasă, umilința supremă fiind realizată în 1962 când oamenii au fost constrânși să intre în CAP iar copiii celor care au refuzat au fost exmatriculați din licee și facultăți.

Prețul suprem în lupta anticomunistă a fost plătit și de Mănăstirea Ortodoxă din Dragomirești situată în „Valea Prihodiștii”, incendiată de trupele de securitate deghizate în țărani cu straie de iarna de pe Valea Mara, (complet diferite de straiele țărănești din Dragomirești) în noaptea de 13 spre 14 septembrie 1949. Din cenușă a fost recuperată doar o cădelniță și Icoana Maicii Domnului cu Pruncul Iisus, aceste doua relicve stând la baza reconstruirii în acest moment a Mănăstirii „Sf Ilie” de la Dragomirești.

Prin declararea orașului Dragomirești, Maramureș, „localitate martir” s-ar aduce un omagiu membrilor grupului de rezistență anticomunistă din Munții Țibleșului și poate fi o alinare pentru urmașii celor care au luptat împotriva regimului comunist ateu.

Senator,

Marius-Alexandru DUNCA

senator PSD

Liviu-Marian POP

senator PSD

Coinițiatori ai propunerii legislative de
privind declararea orașului Dragomirești din județul Maramureș,
"MARTIR" în lupta anticomunistă

Lege
"ORAȘ

Nr. crt	Numele și prenumele	Formațiunea politică	Semnătura
1.	Dumica Horius-Alexandru	PSD	
2.	POP LIVIU MARIAN	PSD	
3	NICOLAE Șerban	PSD	
4	TRUȘIN LUCIAN	PSD	
5.	TOMĂ VASILE	PSD	
6.	Breat Daniel	PSD	
7	MATEI BOGDAN	PSD	
8	DENEȘ IOAN	PSD	
9	STAN. IOAN	P.S.D.	
10	PĂNESCU DORU-ADRIAN	P.S.D.	
11	Pop Gheorghe	PSD	
12.	Orban Florin	PSD	
13.	Florescu Cristin	PSD	
14	MARILU LIVIU	PSD	
15.	MIREA SIMINICA	PSD	
16	Șerban Valeriu	PSD	
17.	Oprescu Ștefan	PSD	
18	MIHU ȘTEFAN	PSD	
19.	Jordache Virginia	P.S.D	
20	Măgălaș Nicolae	P.S.D.	
21	Lupu Victor	PSD	
22	Șerban Lilitiana	PSD	
23	ȘIȘOȘ MIHAI	PSD	
24	ROMĂȘOANU MIHAI	PSD	

25	DINA CARMEN	PSD
26	JMARANACHEMIKON	PSD
27	ILEA VAIILE	
28	DAN MANOLIU	PSD
29	SALAH YIOREZ	PSD
30	MARCIU OVIDIU	PSD
31	BOGARIU EUGEN	PSD
32	STACONU ANDRIAN	PSD
33	DUMITRESCU CRISTIAN	PSD
34	Prele Redu Gmin	PSD
35	AN CARMEN ANIELA	PSD
36	Dr. Ionescu Ruxandra	PSD
37	BUTUNOI GABRIEL	PSD
38	MURAR HICODAC	PSD
39	Poturoa Roxana	PSD
40	Cuionaru Lenina	PSD
41	Silistru Doina	PSD
42	Ecaterina Andriana	PSD
43	D ODO G FLOWAN	PSD
44	ARCAN EMILIA	PSD
45	GIOANEA ESCEN	PSD
46	Bozoiu Mihaela	PSD
47	FEDEROVICI DOINA-EUGENIA	PSD
48	MARIN GEORGHE	PSD
49	BRAILOIU HANU	PSD
50	PAUL IANIZIAN	PSD
51	STANESCU PAUL	PSD

52. BOGNARIU EMANUEL GABRIEL INDEPENDENT
53. SAVIN EMANOIL INDEPENDENT